

криптовалютою і фінансами, що будуть гарантовані державою, попри зміни у владі; можливість створення бізнесу онлайн без вимоги знаходитися в Україні півроку [5].

Інформаційні джерела:

1. Вижити попри війну: як екосистема стартапів нарощує резильєнтність. URL : <https://mind.ua/openmind/20245943-vizhiti-popri-vijnu-yak-ekosistema-startapiv-naroshchue-rezilentnist>.

2. В Україні з'явиться премія для стартапів та інвесторів. URL : <https://dyvys.info/2021/11/26/v-ukrayini-z-yavytsya-premiya-dlya-startapiv-ta-investoriv/>.

3. Офіційний сайт премії Mazepa Awards. URL : <https://mazepaawards.com/>.

4. Майже 7,6 млрд євро від ЄС: як українським стартапам отримати гранти від Digital Europe Programme. URL : <https://mind.ua/publications/20246706-majzhe-76-mlrd-evro-vid-es-yak-ukrayinskim-startapam-otrimati-granti-vid-digital-europe-programme>.

5. «Дежавю із 2014-го». Засновниця TA Ventures Вікторія Тігіпко про те, чому українські стартапи не отримують інвестицій під час війни. Інтерв'ю. URL : <https://forbes.ua/innovations/dezhavyu-iz-2014-go-zasnovnitsya-ta-ventures-vikoriya-tigipko-pro-te-chomu-ukrainski-startapi-ne-otrimuyut-investitsiy-pid-chas-viyni-intervyu-25102022-9275>.

УДК 336.744

Ю.О. Цевух, канд. екон. наук, доц. (ОНУ ім. І.І. Мечникова, Одеса)

А.С. Крупиця, здоб. вищ. осв. (ОНУ ім. І.І. Мечникова, Одеса)

ВПЛИВ ГРОШОВИХ ПЕРЕКАЗІВ МІГРАНТІВ НА ЕКОНОМІКУ КРАЇН ЦЕНТРАЛЬНОЇ ТА СХІДНОЇ ЄВРОПИ

Країни Центральної та Східної Європи (ЦСЕ) є досить цікавим об'єктом дослідження з точки зору грошових переказів мігрантів, адже саме ці країни за останні роки зазнали значних змін в економічному плані. Потенційний вплив грошових переказів на розвиток є доволі актуальним питанням, оскільки ці грошові потоки мають можливість підвищити економічне зростання країн ЦСЕ разом з впровадженням відповідної політики. Активізація участі країн Центральної та Східної Європи в європейських міграційних процесах спостерігається вже після їх вступу в Євросоюз і характеризується збільшенням еміграції, в першу чергу трудової, до країн Західної Європи, на що більшою

мірою впливає диференціація в рівні доходів населення, що спричинена високим ступенем розриву в соціально-економічному розвитку країн Центральної та Східної Європи, порівняно з більш розвиненими державами ЄС. У попередніх дослідженнях підкреслювалась також важливість диспропорції в соціально-економічному розвитку нових країн-членів ЄС у порівнянні зі «старими» [1].

Грошові перекази є важливим джерелом зовнішнього фінансування домогосподарств, зокрема в менш розвинених країнах, і, таким чином, слугують виміром економічного внеску розвинених країн у бідніші країни з точки зору фінансових потоків. Варто зауважити, що більші обсяги оплати праці резидентів з 2017 року по 2021 рік приходяться саме на Угорщину, Польщу, Румунію та Чеську Республіку, а найменші – на Словенію, Латвію, Естонію та Литву. Найбільший показник оплати праці нерезидентів спостерігається у Польщі, а найменший – у Литві та Латвії [2].

Звернемо увагу, що оплата праці резидентів за кордоном перевищує оплату праці нерезидентів у ЦСЄ. Причиною цього є менша конкурентоспроможність країн ЦСЄ у привабленні іноземної робочої сили, особливо у порівнянні з більш розвинутими країнами Західної та Південної Європи, які пропонують вищі заробітні плати. В цілому, найбільші показники трансфертів фізичних осіб резидентам ЦСЄ у 2017-2021 роках спостерігались у Румунії та Польщі, а найбільші показники трансфертів фізичних осіб нерезидентам з країн ЦСЄ можна простежити у Чеській Республіці та Польщі [2]. Важливим є той факт, що мігранти, надсилаючи грошові перекази своїм родинам, тим самим збільшують дохід у своїй країні. Грошові перекази також здатні підтримувати економічне зростання країн-одержувачів і тому вони завжди були антициклічними, тобто їх можна розглядати як спосіб підтримки сімей у рідних країнах, таким чином підтримуючи споживання.

Суттєвий вплив на обсяги грошових переказів мігрантів у країни ЦСЄ здійснило введення карантинних обмежень у 2020 році. Майже в усіх країнах вказаної групи відбулось скорочення отриманих переказів у 2020 році порівняно з 2019 р.: найбільше – у Болгарії (-59,2%), Литві (-39,4%). Угорщині (-23,1%). Менш суттєве скорочення спостерігалось в Естонії (-6,5%), Румунії (6,3%), Польщі (-4,8%), Латвії (-4,7%), Словацькій Республіці

(3,2%), Словенії (1%). Лише у Чеській Республіці відбувся приріст переказів на 8,4% (табл. 1).

Таблиця 1 – Динаміка притоку грошових переказів та їх відсоток від ВВП у країнах ЦСЄ (трлн. дол. США та %)

Країна	Грошові перекази мігрантів, трлн. дол. США				% від ВВП у 2020 р.
	2017	2018	2019	2020	
Болгарія	2,19	2,41	2,34	0,95	1,4
Чехія	3,59	3,94	3,86	4,19	1,7
Естонія	0,51	0,57	0,54	0,51	1,7
Литва	1,3	1,39	1,3	0,79	1,4
Латвія	1,27	1,24	1,14	1,09	3,2
Угорщина	4,12	4,4	4,96	3,82	2,4
Польща	7,3	7,6	7,06	6,73	1,1
Румунія	6,56	6,98	8,14	7,63	3,1
Словенія	0,502	0,65	0,66	0,66	1,2
Словацька Республіка	2,16	2,21	2,54	2,46	2,3

Джерело: [3; 4].

В цілому, до Європейського Союзу надійшло грошових переказів мігрантів на 4% менше за аналогічний період. У світі цей показник скоротився лише на 0,4%. Враховуючи показник грошових переказів як відсоток від ВВП, варто зазначити, що найбільший показник станом 2020 рік спостерігається в Румунії (3,1%) та в Латвії (3,2%). Трохи менші значення можна побачити в Угорщині (2,4%) та в Словаччині (2,3%). Найменші показники припадають на Чехію, Естонію, Литву, Болгарію, Словенію та Польщу. Зазначимо, що обсяг і частка грошових переказів у ВВП значно зросла після приєднання вищенаведених країн до ЄС, адже європейських ринків праці відкрили свої двері для мігрантів з країн ЦСЄ. Хоча показник грошових переказів у відсотках від ВВП є доволі низьким, однак, без трансфертів мігрантів економіка країн ЄС розвивалася б повільніше і, швидше за все, з більшою різницею в доходах між певними регіонами.

Таким чином, країни ЦСЄ постають доволі значними реципієнтами і донорами грошових переказів мігрантів, на що впливають бурхливі міграційні потоки цього регіону, пов'язані саме з економічною складовою, а саме з працевлаштуванням в розвинених країнах. Оплата праці резидентів закордоном значно перевищує оплату праці нерезидентів у країнах ЦСЄ, що є результатом певних диспропорцій щодо конкурентоспроможності країн ЦСЄ у

привабленні іноземної робочої сили. В цілому, грошові перекази мігрантів мають позитивний вплив на економіку країн ЦСЄ, однак, їх обсяги по відношенню до ВВП свідчать про невелику залежність країн даної групи від цих фінансових потоків.

Інформаційні джерела:

1. Цевух Ю.О., Крупиця А.С. Сучасний стан міграційних процесів у країнах Вишеградської четвірки. 30 років Вишеградської четвірки – економічна оцінка розвитку країн: досягнення, перспективи та уроки для України: Збірник матеріалів круглого столу кафедри менеджменту та Інституту права, економіки та міжнародних відносин, присвячений 30-річчю Вишеградської четвірки. Одеса, 2021. – 104 с.

2. Balance of Payments and International Investment Position, IMF Data URL : <https://data.imf.org/?sk=7A51304B-6426-40C0-83DD-CA473CA1FD52&slid=1390030341854>

3. Personal Remittances, received (current US\$) – Central Europe and the Baltic States, World Bank URL :: <https://data.worldbank.org/indicator/BX.TRF.PWKR.CD.DT?locations=BGGDP> (current US\$)

4. Central Europe and the Baltic States, World Bank URL:: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=B8>

УДК 339.98

Н.Г. Ушакова, канд. екон. наук, проф. (*ДБТУ, Харків*)

МІЖНАРОДНІ ФІНАНСОВІ ІНСТИТУТИ ТА УКРАЇНА: СПІВПРАЦЯ ЗАДЛЯ ПОДОЛАННЯ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Розвиток сучасного світового господарства характеризується зміною ролі зовнішньоекономічних чинників у функціонуванні національних економік. В сучасних умовах значно зростає значення саме міжнародних фінансових інститутів, адже в нестабільній глобальній екосистемі вони чинять суттєвий вплив на стан фінансової безпеки як окремих країн світу, так і світової фінансової системи загалом.

Фінансовий ринок швидше за всі інші сфери реагує на зміни, спричинені глобальними трансформаціями внаслідок економічних, політичних та соціальних потрясінь. Нині спеціалісти приходять до висновку, що нестабільність фінансових ринків стає хронічною, розвиток світової економіки – менш визначеним, зміни в міграції фінансових потоків та курсові коливання провідних валют значнішими. У світлі сучасних тенденцій розвитку фінансових ринків, а також